

Seat No. : _____

OE-103

October-2025

B.A., Sem.-VI

CC-314 : Economics

(Environmental Economics)

(Old)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ એ એક આર્થિક સમસ્યા છે. ચર્ચા કરો. 14
અથવા
1. પર્યાવરણ વિનાશના કારણો જણાવી તેની અસરો વર્ણવો. 14
2. પિગુવીયન કરવેરા અને સબસીડી અંગે ચર્ચા કરો. 14
અથવા
2. ભારતમાં પર્યાવરણની સુરક્ષા માટે લેવાયેલા પગલાઓ જણાવો. 14
3. ઉષ્માગતિક વિજ્ઞાનના નિયમો સમજાવો. 14
અથવા
3. “કોઝ” પ્રમેય સમજાવો. 14
4. ઓઝોન આવરણમાં થતો ઘટાડો અને તેની અસરો ચર્ચો. 14
અથવા
4. કુદરતી સંસાધનો એટલે શું ? પુનઃપ્રાપ્ય અને પુનઃઅપ્રાપ્ય ઊર્જા સ્ત્રોતોની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો. 14
5. નીચેના બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ સાતના જવાબ આપો : 14
(1) ઈકોલોજી એ પર્યાવરણનું વિજ્ઞાન છે. આ વિધાન કોણે કહ્યું ?
(a) ચાર્લ્સ એલ્ટન (b) કાર્લ ફ્રેડરીક્ષ
(c) એગન ઓડમ (d) એકપણ નહીં

- (2) ભારતમાં પર્યાવરણીય સુરક્ષા ધારો ક્યારે ઘડાયો હતો ?
 (a) 1954 (b) 1964
 (c) 1974 (d) એકપણ નહીં
- (3) ગ્રીનહાઉસની અસરો માં ક્લોરોફ્લોરોકાર્બનનો ફાળો _____ ટકા છે.
 (a) 6 (b) 7
 (c) 14 (d) 18
- (4) _____ એ કરવેરા અને સબસીડીના સ્વરૂપમાં ભલામણ કરી હતી.
 (a) પ્રો. પિગુ (b) માર્શલ
 (c) પ્રો. કેઈન્સ (d) એકપણ નહીં
- (5) દર વર્ષે _____ વિશ્વ ઓઝોન ડે તરીકે ઉજવાય છે.
 (a) 16મી સપ્ટેમ્બર (b) 18મી સપ્ટેમ્બર
 (c) 30મી સપ્ટેમ્બર (d) 14મી સપ્ટેમ્બર
- (6) કાર્બન ડાયોક્સાઈડ હવામાનની ગરમીમાં વધારો કરે છે જેને _____ કહેવાય છે.
 (a) ગ્રીનહાઉસ ઇફેક્ટ (b) ઓઝોન વાયુ ઇફેક્ટ
 (c) જમીન પરની ઇફેક્ટ (d) પાણી પરની ઇફેક્ટ
- (7) “પરિસ્થિતિ વિજ્ઞાન એટલે પર્યાવરણનું વિજ્ઞાન” આ વિધાન કોનું છે ?
 (a) ચાર્લ્સ એલ્ટન (b) કાર્લ ફ્રેડરીક્ષ
 (c) એગન ઓડમ (d) એકપણ નહીં
- (8) જંગલમાં વૃક્ષોને એક સાથે મોટી સંખ્યામાં કાપી નાખવામાં આવે તે ઘટનાને _____ કહેવાય છે.
 (a) વન ઉન્મૂલન (b) જંગલોનો નાશ
 (c) વૃક્ષોનું છેદન (d) તેજાબી વર્ષા
- (9) પર્યાવરણીય ઓડિટ રિપોર્ટ રજૂ કરવાનો સમય _____ હોય છે.
 (a) વર્ષની શરૂઆતમાં (b) વર્ષના અંતે
 (c) નાણાકીય વર્ષના અંતે (d) એકપણ નહીં
- (10) માનવીય પ્રવૃત્તિઓ જૈવિક વિશ્વમાં _____ નું કારણ બને છે.
 (a) નુકસાન (b) હકારાત્મક અસર
 (c) વૃદ્ધિ (d) એકપણ નહીં
- (11) હવાના પ્રદૂષણને નિયંત્રિત કરવાનો ધારો _____ થી અમલમાં આવ્યો હતો.
 (a) 1974 (b) 1980
 (c) 1986 (d) 1990
- (12) કોઈપણ પરિવર્તન એકને નુકસાન કર્યા વગર બીજાને લાભ આપે તો તે _____ ની સમજૂતી છે.
 (a) પેરેટો-ઈષ્ટતમ (b) પિગુવીયન સબસીડી
 (c) પિગુવીયન ટેક્સ (d) એકપણ નહીં

Seat No. : _____

OE-103

October-2025

B.A., Sem.-VI

CC-314 : Economics

(Environmental Economics)

(Old)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Environmental pollution is an economic problem. Discuss. 14
OR
1. Explain the causes of environmental destruction and its effects. 14
2. Discuss Pigouvian taxation and subsidy. 14
OR
2. Explain the steps taken to protect the environment in India. 14
3. Explain the laws of Thermodynamics. 14
OR
3. Explain the “cause” theorem. 14
4. Discuss the depletion of the ozone layer and its effects. 14
OR
4. What are Natural Resources ? Discuss in detail renewable and non-renewable energy sources. 14
5. Answer any **seven** of the following MCQs : 14
 - (1) Ecology is the science of environment. Who said this statement ?
(a) Charles Elton (b) Carl Friedrich
(c) Egan Odum (d) None
 - (2) When was the Environmental Protection Act enacted in India ?
(a) 1954 (b) 1964
(c) 1974 (d) None

- (3) The contribution of chlorofluorocarbons to the greenhouse effect is _____ percent.
- (a) 6 (b) 7
(c) 14 (d) 18
- (4) _____ recommended in the form of taxes and subsidies.
- (a) Prof. Pigou (b) Marshall
(c) Prof. Keynes (d) None
- (5) Every year, _____ is celebrated as World Ozone Day.
- (a) 16th September (b) 18th September
(c) 30th September (d) 14th September
- (6) Carbon dioxide increases the temperature of the atmosphere which is called _____.
- (a) Greenhouse effect (b) Ozone gas effect
(c) Effect on land (d) Effect on water
- (7) Whose statement is “Ecology is the science of the environment” ?
- (a) Charles Elton (b) Carl Friedrich
(c) Egan Odum (d) None
- (8) The phenomenon of cutting down a large number of trees in a forest at once is called _____.
- (a) Deforestation (b) Destruction of forests
(c) Felling of trees (d) Acid rain
- (9) The time for submitting an environmental audit report is _____.
- (a) at the beginning of the year (b) at the end of the year
(c) at the end of the financial year (d) None
- (10) Human activities cause _____ in the biological world.
- (a) Loss (b) Positive effect
(c) Increase (d) None
- (11) The Air Pollution Control Act came into force from _____.
- (a) 1974 (b) 1980
(c) 1986 (d) 1990
- (12) Any change that benefits one without harming another is an agreement of _____.
- (a) Pareto-optimal (b) Pigouvian subsidy
(c) Pigouvian tax (d) None

Seat No. : _____

OE-103

October-2025

B.A., Sem.-VI

CC-314 : Economics

(Demography)

(New)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. ભારતમાં આઝાદી પહેલાં અને પછી વસ્તી વૃદ્ધિના વલણો તપાસો. 14
અથવા
1. પ્રો. માલ્થુસે આપેલ વસ્તી અંગેનો સિદ્ધાંત મર્યાદાઓ સહિત સમજાવો. 14
2. નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્યાલો સમજાવો. 14
(i) મૃત્યુદર
(ii) જાતિ વિષયક વસ્તી પ્રમાણ
(iii) કુલ પ્રજોત્પત્તિ દર
3. ભારતમાં વસ્તી વૃદ્ધિના કારણોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
3. ભારતમાં વસ્તી વૃદ્ધિની અસરો સમજાવો. 14
4. ભારતની નવી વસ્તી નીતિનું મૂલ્યાંકન કરો. 14
અથવા
4. ઈષ્ટ વસ્તીનો સિદ્ધાંત આકૃતિની મદદથી સમજાવો. 14
5. સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો : (ગમે તે સાત) 14
(1) વસ્તી સંક્રમણના વિવિધ તબક્કાઓ પૈકી જન્મદર – મૃત્યુ દર કયા તબક્કામાં ઊંચા નોંધાય છે ?
(a) પ્રથમ (b) બીજા
(c) ત્રીજા (d) એકપણ નહિ

- (2) નીચેનામાંથી કયું પરિબળ ઊંચા જન્મદર માટે જવાબદાર નથી ?
- (a) બાળ લગ્ન (b) કુટુંબ નિયંત્રણ
(c) પુત્રપ્રાપ્તિની તીવ્ર ઘેલછા (d) સંયુક્ત કુટુંબ પ્રથા
- (3) ઉત્પાદનમાં ફાળો આપતી 15 થી 60 વર્ષની વયમર્યાદા ધરાવતી વસ્તીને _____ કહેવાય.
- (a) બિન-ઉત્પાદક વસ્તી (b) વસ્તી વિસ્ફોટ
(c) ઉત્પાદક વસ્તી (d) બેરોજગાર વસ્તી
- (4) 14 થી 45 વર્ષના વય જૂથમાં સમાવિષ્ટ સ્ત્રીઓમાં જીવિત જન્મતાં બાળકોની સંખ્યા એટલે _____ .
- (a) જન્મદર (b) વસ્તી વૃદ્ધિ દર
(c) કુપોષણ દર (d) પ્રજનન દર
- (5) ભારતમાં કયું વર્ષ વસ્તીના મહાવિભાજક વર્ષ તરીકે ઓળખાય છે ?
- (a) 1901 (b) 1921
(c) 1951 (d) 1991
- (6) વર્તમાન સમયમાં નીચેનામાંથી કયા દેશની વસ્તી સૌથી વધારે છે ?
- (a) પાકિસ્તાન (b) ભારત
(c) ચીન (d) ઈન્ડોનેશિયા
- (7) કયા દિવસને વિશ્વ વસ્તીદિન તરીકે ઉજવવામાં આવે છે ?
- (a) 11 એપ્રિલ (b) 11 જુલાઈ
(c) 11 માર્ચ (d) 11 ઓગસ્ટ
- (8) કુટુંબમાં બાળકોની સંખ્યા અને બે બાળકોના જન્મ વચ્ચેના અંતર અંગેનું આયોજન એટલે _____ .
- (a) વસ્તી નીતિ (b) કુટુંબ નિયંત્રણ
(c) વસ્તી આયોજન (d) પ્રજોત્પતિ દર
- (9) 2011ની વસ્તી ગણતરી અનુસાર વસ્તીગીચતાની દ્રષ્ટિએ ગુજરાતનો ક્રમ _____ છે.
- (a) 14 (b) 15
(c) 07 (d) 11
- (10) ભારતમાં કુટુંબ નિયંત્રણ કાર્યક્રમ કઈ સાલથી અમલમાં મૂકાયો ?
- (a) 1952 (b) 1971
(c) 1982 (d) 2001
- (11) ભારતમાં વસ્તીગીચતા _____ .
- (a) વધી છે (b) ઘટી છે
(c) સ્થિર રહી છે (d) કોઈ ફેરફાર થયો નથી
- (12) 2011 માં થયેલ વસ્તી ગણતરી મુજબ ભારતની વસ્તી _____ છે.
- (a) 101 કરોડ (b) 125 કરોડ
(c) 121 કરોડ (d) 115 કરોડ

Seat No. : _____

OE-103

October-2025

B.A., Sem.-VI

CC-314 : Economics

(Demography)

(New)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Examine the trends of population growth in India before and after independence. 14
- OR**
1. Explain the theory of population given by Prof. Malthus with its limitations. 14
2. Explain any two of the following concepts : 14
 - (i) Death rate
 - (ii) Sex ratio
 - (iii) Total fertility rate
3. Discuss the causes of population growth in India. 14
- OR**
3. Explain the effects of population growth in India. 14
4. Evaluate India's new population policy. 14
- OR**
4. Explain the theory of optimum population with the help of a diagram. 14
5. Choose the correct option and write the answer : (Any seven) 14
 - (1) Among the various stages of population transition, in which stage is the birth rate – death rate high ?
 - (a) First (b) Second
 - (c) Third (d) None of these
 - (2) Which of the following factors is not responsible for the high birth rate ?
 - (a) Child marriage
 - (b) Family planning
 - (c) Extreme male child bearing desire
 - (d) Joint family system

- (3) The population between the ages of 15 and 60 years who contribute to production is called _____.
- (a) Non-productive population (b) Population explosion
(c) Productive population (d) Unemployed population
- (4) The number of children born alive to women in the age group of 14 to 45 years is called _____.
- (a) Birth rate (b) Population growth rate
(c) Malnutrition rate (d) Fertility rate
- (5) Which year in India is known as the Great Divide of Population ?
- (a) 1901 (b) 1921
(c) 1951 (d) 1991
- (6) Which of the following countries has the largest population at present ?
- (a) Pakistan (b) India
(c) China (d) Indonesia
- (7) Which day is celebrated as World Population Day ?
- (a) 11th April (b) 11th July
(c) 11th March (d) 11th August
- (8) The planning of the number of children in a family and the spacing between the births of two children is _____.
- (a) Population policy (b) Family planning
(c) Population planning (d) Fertility rate
- (9) According to the 2011 census, Gujarat's rank in terms of population density is _____.
- (a) 14 (b) 15
(c) 07 (d) 11
- (10) In which year was the Family Planning Programme implemented in India ?
- (a) 1952 (b) 1971
(c) 1982 (d) 2001
- (11) The population density in India _____.
- (a) has increased (b) has decreased
(c) has remained stable (d) has not changed
- (12) According to the 2011 census, the population of India is _____.
- (a) 101 crore (b) 125 crore
(c) 121 crore (d) 115 crore